

II Yksilön oikeudet kpl 5-6

- **PERUSOIKEUDET** (VAPAAUS, YKSILÖN OIKEUDET, TASA-ARVO, YHDENVERTAISUUS)
- **HENKILÖTIETOSUOJA – IDENTITEETTIVARKAUS**
- **OMISTUSOIKEUS - TEKIJÄNOIKEUS**
- **VAHINGONKORVAUS**

Vapaus ja yksilön oikeudet kpl 5

Yhteiskunnan järjestyksen
perustana perustuslaki.

- **Vapausoikeudet**
- **TSS-oikeudet**
  - Painavat yhteiskunnalliset syyt: perusoikeuksien rajoitus (esim. pandemia)
  - Perusoikeudet välillä ristiriidassa: vrt. sananvapaus ja yksityiselämän suoja

Perusoikeuksien
toteutumisen valvonta:

- **perustuslakivaliokunta** (etukäteen)
- **tuomioistuimet** (jälkikäteen);
- **oikeusasiamies**
- **oikeuskansleri**

Tasa-arvo ja
yhdenvertaisuus

- **YhdenvertaisuusL** →
syrintäkielto, häirintäkielto
- Valvonta:
yhdenvertaisuusvaltuutettu, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta sekä työsuojeluviranomaiset

Henkilötiedot, yksityisyydensuoja kpl 5

HenkilötietoL

- GDPR eli EU:n tietosuoja-asetus
- arkaluontoisten henkilötietojen tarpeettoman käsittelyn kieltö
- Yksilöllä oikeus estää tietojensa käyttäminen esim. suoramarkkinointiin
- huolellisuusvelvoite

PotilasL

- potilaan tiedot pidettävä salassa
- oikeus hyvään hoitoon,
- hoito järjestettävä yksityisyyttä kunnioittaen

PL Kunnia ja maine turvattu.

**Kunniansuoja eli
kunnianloukkauksen kieltö**

Identiteettivarkaus

- henkilötietojen luvaton käyttö
- Kaksivaiheinen rikos ensin henkilötietojen varkaus, sitten petos esiintymällä varastetun henkilön tai yrityksen tiedoilla.
- Suojautuminen: henkilötietojen käsittelyssä tarkkana, suojaukset kuntoon verkossa!

Tietosuojaviranomaiset valvovat

Omistusoikeus tärkeä osa yksityisoikeutta.

Takaa oikeuden omistaa esineitä, kiinteistöjä ja aineetonta omaisuutta (esim. tekijänoikeudet).

- Yksin tai yhteisomistus (esim. asunto tai auto)

Julkinen valta voi rajoittaa omaisuuden suojaamista vain poikkeustapauksessa

- vrt. esim. liikennehankkeet (maan pakkolunastus) tai rikoksentekovälineen menettämisseuraamus

Tekijänoikeus kpl 6

Tekijänoikeus = tekijän oikeus luomaansa teokseen (luova työ)

- Esim. romaani, laulu, sävellys, valokuva, elokuva, taidekäsityö, kartta, tietokoneohjelma.
- Teoskynnys = henkisen luomistyön seurauksena syntynyt itsenäinen ja omaperäinen teos.

Tekijällä on taloudellinen ja moraalinen (esim. plagioinnin kieltäminen) oikeus teokseensa.

- Immateriaalioikeus.
- Teollisuus- eli patentti- ja tavaramerkki-oikeus
- Tekijänoikeus eli teokset

Tekijänoikeusjärjestöt valvovat, markkinaoikeus ratkaisee.

Teoksen suoja-aika 50-70 –vuotta tekijän kuolemasta

Teosta voi käyttää/ei voi käyttää:

Kyllä! Ideaa tai juonta saa hyödyntää; kaavioihin tai kuvioihin ei ole tekijänoikeutta;

Kyllä! Teosta saa kopioida omaan tai perheen käyttöön;

Ei! Kopiosuojatusta teoksesta ei saa ottaa kopiota edes omaan käyttöön;

Ei! Tietokoneohjelmia ei saa kopioida edes yksityiseen käyttöön;

Kyllä! Kirjoitusta saa siteerata eli lainata; MUTTA siteerata saa vain julkista teosta; sitaatti ei saa olla liian pitkä

Vahingonkorvauslaki kpl 6

Esinevahingot = tahallinen vahinko toisen omaisuudelle.

Vahingonkorvausvelvollisuus. Tahallisuus, tuottamuksellisuus, tapaturma.

Henkilövahingot = ruumiinvamman tai sairauden aiheuttaminen toiselle.

Kipu ja särky; sairaanhoitokulut, ansionmenetykset, haitan pysyvyys

Korvausperusteena myös laiminlyönti eli tekemättä jättäminen

Hiekoittamaton piha -> liukastuminen

Vahingonkorvauksen sovittelu

- jos korvaussumma kohtuuton; huomioidaan: ikä, taloudellinen tilanne; mielenterveys

PotilasvahinkoL

- virheellinen hoito

Henkilövahinko voi olla myös henkinen vamma

- Esim. kunnian tai ihmisarvon loukkaaminen; Työpaikalla esimies kiusaa alaistaan ja voi syyllistyä työsyRJintään ja joutua vahingonkorvausvastuuseen

